

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
рішенням вченої ради економічного
факультету
прот. № 1 від 02. 09_2024_ р

Рекомендовано
на засіданні кафедри
економіки та управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. № 1 від 02.09.2024

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІКОЮ

I семестр 2024-2025 навчального року

освітній рівень освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка,

освітня програма: міжнародна економіка

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Викладач:

Лектор:

Токмакова Ірина Василівна (доктор економічних наук, професор),

Контакти: +38 (057) 730-10-96, e-mail: tokmakova_iv@kart.edu.ua, it.tokm@ukr.net

Години прийому та консультації: кожен понеділок з 12.40-14.00

Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 5 поверх,
505 аудиторія.

Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Харків – 2024

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

**I семестр 2024-2025 н.р.
курс силабус
заочна форма навчання**

Лекції: за розкладом

Практики: за розкладом

Викладач:

Лектор: Токмакова Ірина Василівна

Контакти: tokmakova_iv@kart.edu.ua, it.tokm@ukr.net

Години прийому та консультацій: 12.40-14.00 понеділок

Необхідність забезпечення сталих темпів економічного зростання та забезпечення на цій основі соціального розвитку обумовлює втручання органів державної влади в національну економіку. На це вказує світовий досвід, який засвідчує, що ефективне функціонування економіки як складної, динамічної системи суспільних відносин дедалі більше потребує цілеспрямованого, організуючого впливу на неї з боку держави, передусім зважаючи на те, що через свої вади механізм ринкового саморегулювання часто неспроможний забезпечити її стабільний розвиток. Такий вплив з боку держави здійснюється шляхом формування й реалізації державної економічної політики та здійснення заходів державного управління в цій сфері.

З практичного погляду державне управління економікою - це сфера діяльності держави для цілеспрямованого впливу на поведінку учасників ринкових відносин з метою забезпечення пріоритетів державної економічної політики.

Державне управління у сфері економіки ґрунтується на конституційному положенні щодо соціальної спрямованості економіки. Управління має на меті органічне

поєднання заходів для економічного зростання та фінансової стабілізації з активною соціальною політикою, спрямованою на підвищення життєвого рівня населення. Основними напрямками, що охоплюються державним управлінням у сфері економіки, є: фінансова політика та її стабілізація; грошово-кредитна політика і зміцнення банківської системи; інноваційно-інвестиційна діяльність; прискорення приватизаційних процесів; посилення управління державним сектором економіки; зовнішньоекономічна політика й залучення іноземних інвестицій; подолання платіжної кризи; політика доходів та регулювання заробітної плати; стимулювання малого бізнесу та соціальна політика.

Державне управління економікою доповнює ринковий механізм, що в сукупності становить єдину систему макроекономічного управління народного господарства.

Заплановані загальні компетентності (ЗК), фахові компетентності (ФК) та результат навчання (РН):

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК11 Здатність приймати обґрунтовані рішення

ФК1 Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні.

ФК3 Розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ФК5 Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ФК6 Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ФК12 Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ФК13 Здатність визначати сегментацію ринку праці, структуру попиту та пропозиції, зайнятості та безробіття.

РН4 Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

РН5 Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) при управлінні підприємством

РН8 Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

РН10 Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності

РН12 Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань в сфері економіки підприємства та змістовно інтерпретувати отримані результати

PH17 Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків для забезпечення ефективного розвитку підприємства.

PH23 Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Мета викладання навчальної дисципліни «Державне управління економікою» полягає у розкритті методології, методики та організаційних основ державного управління для підготовки ерудованих кваліфікованих фахівців, які повинні розуміти та обґрунтовувати державну економічну політику, вміти вирішувати загальні економічні питання, передбачати наслідки того чи іншого рішення, знаходити шляхи вирішення сучасних економічних проблем.

В процесі викладання курсу будуть розкриті такі питання, як елементи системи державного регулювання; макроекономічного планування як інструмента державного регулювання; програмно-цільове регулювання економіки; регулювання регіонального розвитку; державне регулювання ринку праці; можливості використання балансів у системі державного регулювання; антиінфляційна політика та державне регулювання цін; питання державної підтримки інвестиційної діяльності; бюджетно-фінансового та податкового регулювання економіки; державного регулювання під-приємницької діяльності; забезпечення державних гарантій і соціального розвитку; грошово-кредитних відносин і валютного регулювання економіки; державного забезпечення інноваційного розвитку галузей економіки; державного регулювання екологічної безпеки та розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Від здобувачів очікується знання основ макро- і мікроекономіки, економіки праці та соціально-трудових відносин, економіки й фінансів підприємства.

Викладач і його колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто -у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам системні знання і розуміння сутності, мети і завдань державного регулювання економіки і теоретичних основ формування та реалізації стратегії соціально-економічної політики держави.

Теми курсу Державне управління економікою

Державне управління економікою / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають виконання індивідуального завдання, що супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, які доповнюють теми та формують у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

- 1 Як змінити структуру економіки України?
- 2 Що необхідно зробити для удосконалення податкової політики в Україні.
- 3 Як удосконалити бюджетну політику в Україні.
- 4 Інноваційна модель економічного розвитку: мрія чи реальність?
- 5 Що в сучасному механізмі державного регулювання заважає розвитку підприємництва в Україні.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

	К-ть Годин	Тема лекції	К-ть Годин	Тема практичних, лабораторних занять			
		Теоретичні засади державного управління		Аналіз макроекономічних показників розвитку держави			
		Методи державного управління економікою		Стратегія соціально-економічного розвитку країни			

	Фінансово-кредитне регулювання економіки	Фінансова та бюджетна системи.			
	Державне регулювання розвитку підприємництва	Оцінка розвитку регіонів			
	Регіональна економічна політика	Роль держави в інвестиційній сфері			
	Соціальна і природоохоронна політика держави	Оцінка ефективності заходів державного управління			
	Перевірка і захист контрольної роботи				
	Консультація по курсу				
	Іспит				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

- Студентам пропонується виконання впродовж семестру індивідуального завдання. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **40 балів до поточного контролю**. За вчасне та частково вірне виконання – від 25 до 20 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Теми індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми
1	Сучасні підходи та принципи державного регулювання економіки
2	Особливості управління економікою перехідного типу
3	Вплив глобалізації на функції, роль та межі державного регулювання економіки
4	Конституційні засади державної влади в Україні.
5	Планування в системі державного регулювання економіки
6	Інвестиції як фактор структурних зрушень в економіці
7	Державна політика в галузі патентів і ліцензій.
8	Показники економічної ефективності науково – технічної діяльності
9	Конкурентна політика держави
10	Тіньова економіка в Україні: причини, соціально-економічні наслідки та шляхи їх подолання
11	Державне регулювання відносин в агропромисловому комплексі України.
12	Вплив держави на розвиток сфери товарного обігу
13	Соціальний захист і регулювання доходів населення
14	Регулювання рівня та якості життя населення
15	Державна регіональна політика: особливості реалізації в різних економічних системах

Практичні заняття:

Оцінюються за виконання завдань (до 40 балів), ступенем залученості до вирішення ділових ситуацій (до 20 балів).

Іспит:

- Студент отримує іспит за результатами контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100.
- Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на іспиті, відповівши на питання викладача.

Викладач:

Токмакова Ірина Василівна (<http://www.kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/tokmanova-iv-ua>) – лектор з питань державного управління економікою УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» в УкрДУЗТ у 2016 році. Напрямки наукової діяльності: забезпечення сталого розвитку підприємств промисловості та транспорту; інноваційний розвиток підприємств залізничного транспорту; соціальна відповідальність бізнесу, екологізація діяльності та ресурсозбереження на підприємствах.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: основні поняття, підходи до застосування : навч. посібн. / К. М.Бліщук, Є. Г. Матвійшин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – 268 с.
2. Бодров, В. Г. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
3. Бодров В. Г. Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління : навч. посібн. / В. Г.Бодров. – К. : Вид. УАДУ, 2002. – 102 с.
4. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – К. : Знання, 2008. – 398 с.
5. Дикань В. Л. Корінь М. В. Державне регулювання промислового розвитку України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 61. С. 9-19.
6. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посібн. / А. Г. Мазур, О. Г. Кубай. – К. : Ліра-М, 2011. – 428 с.
7. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки : підручник / І. Р.Михасюк. – К. : Ліра-М, 2011. – 216 с.
8. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : курс лекцій / О. І. Ковтун. – К. : Ліра-М, 2012. – 388 с.
9. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : практикум / О. І. Ковтун. – К. : Ліра-М, 2012. – 340 с.
10. Токмакова І. В. Напрямки та інструменти державного регулювання стратегічного розвитку залізничного транспорту / І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова, М. В. Корінь // Вісник економіки транспорту та промисловості. - 2020. - № 69. - С. 114-127.
11. Конституція України. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. –142 с.

12. Про зайнятість населення : Закон України № 1725-VI від 17.11.2009 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 8. – С. 54.
13. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України № 4231-VI від 13.01.2012 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 1. – С. 154.
14. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 3461-VI від 02.06.2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – С. 578.
15. Про інноваційну діяльність Закон України № 3715-VI від 08.09.2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 77. – С. 14

Допоміжна

- 1 Іванова Т.В. Державна політика / Іванова Т.В. - К. : НАДУ, 2014.-448 с.
- 2 Іванова Т.В. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посібник / Іванова Т.В. [та ін.] - К. : НАДУ, 2015. – 628 с.
- 3 . Ковбасюк Ю.В. Державна політика : підруч. Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко [та ін.]. – К. : НАДУ, 2014. – 448 с.
- 4 Бакуменко В.Д. Державне управління: основи теорії, історія та практика: навчальний посібник/ В.Д. Бакуменко [та ін.] - Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.
- 5 Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навчальний посібник / В. Д. Бакуменко // - К. : ВПЦ АМУ, 2011. – 444 с.
- 6 Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАНУ В.М.Гейця. – К.: Ін-т екон. і прогноз.; Фенікс, 2003. – 1008 с.
- 7 Панасюк Б. Я. Прогнозування та регулювання розвитку економіки. — К.: Поліграфкнига, 2008.- 269 с.
- 8 Розпутенко І. Управління державними видатками в перехідних економіках. —К.: Основи, 2003. – 245 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://metod.kart.edu.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку. – Режим доступу : <http://in.ukrproject.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
6. <http://pidruchniki.com/>
7. <http://stud.com.ua/>